

көтөрүлгөн актуалдуу меселелер бүгүнкү күндө да актуалдуулугун жоготпой, замандын көркөм чындыгы катары жашап келет.

Жыйынтыктап айтканда, эгемен жылдарында акындарыбыз бүгүнкү күндөгү эң негизги милдети улуттун улут экенини даңазалаган улуттук темага сүнгүп кирип, мурдагы адабияттын актай барактарын толтуруп, чыныгы көркөм поэзияны жаратуу милдети астыда турат.

Адабияттар:

1. Өмүрканов, А. Акын мезгилдин кардиограммасы [Текст] / А. Өмүрканов. // Кыргыз руху. – 2004. - №30.
2. Турдугулов, А. Акындык поэзиянын эстетикасы [Текст] / А. Турдугулов. - Бишкек, 2024. - 351 б.
3. Кыргыз адабиятынын тарыхы. Кыргыз эл ырчылары. V том [Текст] / А. Акматалиевдин жалпы редакциясы астында. - Бишкек, 2002. - 776 б.
4. Кетбука, Асан Кайгы, Токтогул ырчы, Калыгул, Арстанбек. Китепте: “Залкар акындар сериясы” [Текст]. - Бишкек: Бийиктик плюс, 2015.
5. Өмүрканов, А. Күндөгү так. Ырлар жана поэмалар [Текст] / А. Өмүрканов. - Бишкек, 1995.
6. Өмүрканов, А. Тушалган чагылган [Текст] / А. Өмүрканов. - Бишкек: Акыл, 2005.
7. Байтемиров, Н. Кылымдар деми [Текст] / Н. Байтемиров. - Бишкек, 1994.
8. Өмүрканов, А. Төлгөгө чабылган Тайторудай дагы эле табында [Текст] / А. Өмүрканов // Жаңы Кыргызстан маданияты. – 2011. - 10-февраль.
9. Артыкбаев, К. XX кылымдагы кыргыз адабияты [Текст] / К. Артыкбаев. - Бишкек, 2004. - 653 б.
10. Абдыкеримова, А. Э. Лингвистикалык поэтика [Текст] / А. Э. Абдыкеримова. - Каракол, 2008. - 209 б.

DOI: <https://doi.org/10.69722/1694-8211-2025-60-214-221>

УДК: 82.0:87

Койчуманова Г. К., филол. илимд. канд., доцент

guljan3011@gmail.com

ORCID: 0000-0002-8553-8357

ОшМУ, Ош ш., Кыргызстан

АРСТАНБЕК БУЙЛАШ УУЛУНУН ЧЫГАРМАЧЫЛЫГЫНДАГЫ ФИЛОСОФИЯЛЫК МОТИВДЕР

Бул макалада Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармаларындагы философиялык мотивдер жана алардын социалдык мааниси каралат. Арстанбек Буйлаш уулу өзүнүн поэзиясында руханий баалуулуктарды, адам жашоосунун маңызын жана дүйнөнү түшүнүүгө багытталган терең философиялык ойлорду чагылдырган. Анын чыгармалары адамдын ички дүйнөсүн изилдөөгө жана коомдук көйгөйлөргө көңүл бурууга чакырат. Поэзиясында акын адилеттүүлүк, эркиндик, руханий тазалык, жашоонун убактылуулугу сыяктуу универсалдуу темаларды козгоп, ошол эле учурда кыргыз элинин турмушуна, социалдык маселелерине кайрылат. Бул макалада Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармаларындагы философиялык ой жүгүртүүлөрдүн кыргыз коомундагы мааниси жана алардын элдин социалдык аң-сезимине тийгизген таасири талдоого алынат. Бул изилдөөнүн негизги максаты — Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармаларындагы философиялык мотивдерди ачып көрсөтүү жана алардын

социалдык маанисин талдоо. Анын чыгармаларынын социалдык турмушка тийгизген таасири, кыргыз коомунун руханий жана социалдык өнүгүүсүндөгү ролу каралат.

Түйүндүү сөздөр: философиялык мотивдер, социалдык маанилер, кыргыз поэзиясы адамзаттык маселелер, коомдук көйгөйлөр, руханий өзгөчөлүктөр, замана агымы, баалуулуктар.

Койчуманова Г. К., канд. филол. наук, доцент

guljan3011@gmail.com

ORCID: 0000-0002-8553-8357

ОшГУ, г. Ош, Кыргызстан

ФИЛОСОФСКИЕ МОТИВЫ В ТВОРЧЕСТВЕ АРСТАНБЕКА БУЙЛАШ УУЛУ

В данной статье рассматриваются философские мотивы и их социальная значимость в творчестве Арстанбека Буйлаш уулу. В своей поэзии Арстанбек Буйлаш уулу отразил духовные ценности, суть человеческой жизни и глубокие философские мысли, направленные на познание мира. Его произведения призывают к исследованию внутреннего мира человека и вниманию к социальным проблемам. В своих стихах поэт затрагивает общечеловеческие темы, такие как справедливость, свобода, духовная чистота, быстротечность жизни, и в то же время обращается к жизненным и социальным проблемам кыргызского народа.

В данной статье анализируется значение философских мыслей в творчестве Арстанбека Буйлаш уулу в кыргызском обществе и их влияние на общественное сознание народа. Основная цель данного исследования – выявить философские мотивы в творчестве Арстанбека Буйлаш уулу и проанализировать их социальную значимость. Рассмотрено влияние его произведений на общественную жизнь, роль в духовном и социальном развитии кыргызского общества.

Ключевые слова: философские мотивы, социальные смыслы, кыргызская поэзия, человеческие проблемы, социальные проблемы, духовные особенности, течение времени, ценности.

Koichumanova G. K., cand. of philol. sciences, associate prof.

guljan3011@gmail.com

ORCID: 0000-0002-8553-8357

Osh State University,

Osh, Kyrgyzstan

PHILOSOPHICAL MOTIVES IN THE WORK OF ARSTANBEK BUILASH UULU

This article deals with philosophical motifs and their social significance in the works of Arstanbek Buylash uulu. In his poetry Arstanbek Buylash uulu reflected spiritual values, the essence of human life and deep philosophical thoughts aimed at cognizing the world. His works call for the study of the inner world of man and attention to social problems. In his poems, the poet touches upon universal themes such as justice, freedom, spiritual purity, transience of life, and at the same time addresses the life and social problems of the Kyrgyz people.

This article analyzes the significance of philosophical thoughts in the works of Arstanbek Buylash uulu in Kyrgyz society and their impact on the social consciousness of the people. The main purpose of this study is to identify philosophical motives in the works of Arstanbek Buylash uulu and analyze their social significance. The influence of his works on public life, his role in the spiritual and social development of Kyrgyz society is considered.

Key words: philosophical motive, social meanings, Kyrgyz poetry, human problems, social problems, spiritual characteristics, modern trends, values.

Киришүү. Арстанбек Буйлаш уулу — кыргыз поэзиясында өзгөчө орду бар, терең философиялык ой жүгүртүүлөргө жана социалдык темаларга бай чыгармачыл инсан. Анын чыгармаларында жаратылыш, адам, коом, жана руханий маселелер боюнча ойлонуу жана терең анализдөө көргөзүлгөн. Ушул эле учурда, Буйлаш уулунун поэзиясы кыргыз маданиятынын жана акындык мурастарынын маанилүү бөлүгүн түзөт. Акындын чыгармалары кыргыз элинин салттары, руханий баалуулуктары жана социалдык көйгөйлөрү менен тыгыз байланышта болуп, коомдун өнүгүүсүнө жана анын ар тараптуу аспектилерин түшүнүүгө көмөктөшөт.

Философиялык мотивдер Буйлаш уулунун тексттеринде жашоонун терең философиялык маанисин жана экзистенциалдык суроолорду изилдөөгө багытталган. Анын поэзиясы белгилүү бир идеяларды же көз караштарды билдирүүнүн натыйжасында, коомдогу актуалдуу маселелерди, ошол эле учурда адамдын ички дүйнөсүн изилдөөчү функцияга ээ. Аталган изилдөөнүн максаты болуп Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармачылыгындагы философиялык мотивдерди жана социалдык маанилерди тереңирээк анализдөө, ошондой эле анын чыгармаларынын кыргыз адабиятына жана коомдук өнүгүүгө кошкон салымын аныктоо саналат. Ушул себептен улам, аталган теманын актуалдуулугу жана маанилүүлүгү Буйлаш уулунун чыгармаларынын коомдук-социалдык контексттеги ордуна, ошондой эле философиялык ойлонуу процессине берген таасирине байланыштуу. Изилдөөдө Буйлаш уулунун чыгармаларындагы негизги философиялык мотивдер жана социалдык маанилер тереңдетилип, алардын актуалдуулугу жана мааниси көрсөтүлөт.

2. Теориялык негиздер: Изилдөөлөр жана талкуулар. Буйлаш уулунун чыгармаларынын социалдык, философиялык жана стилистикалык аспектилерин изилдеген илимпоздордун изилдөөлөрү арасында пикир келишпестиктер байкалат. Кээ бир адистер акындын чыгармаларын позитивдүү бааласа, башкалары сын-пикирлерин билдирет. Талкуулардын жүрүшүндө философиялык мотивдердин тереңдиги, социалдык темалардын актуалдуулугу жана стилистикалык өзгөчөлүктөр боюнча карама-каршы пикирлер пайда болот. Акындын чыгармачылыгындагы социалдык маанилер жана философиялык мотивдер темасын чагылдырууда Н. Байсалова "Арстанбек Буйлаш уулунун философиялык поэзиясы" аттуу изилдөөсүндө чыгармаларындагы философиялык мотивдерди жана анын поэзиясынын уникалдуулугун талкуулайт [1]. Макалада акындын чыгармачылыгынын философиялык аспектилерин терең талдап, анын поэзиясындагы өзгөчөлүктөрдү ачыкка чыгарат.

- Философиялык мотивдердин анализи: Байсалова акындын чыгармачылыгындагы экзистенциалдык, метафизикалык жана руханий темаларга терең анализ жүргүзөт. Ал философиялык поэзиянын ички маңызын жана акындын ой жүгүртүүсүндөгү негизги аспектилерди чагылдырат.

- Чыгармачылыктын контекстуализациясы: Акындын чыгармаларын философиялык жана социалдык контекстте изилдеген, анын искусствосун, маданиятын жана коомдогу ордун түшүнүүгө жардам берет. Ошондой эле Буйлаш уулунун чыгармаларындагы коомдук адилетсиздик, теңсиздик жана руханий кризис сыяктуу маселелерди талдоого алат. Анын чыгармаларындагы социалдык комментарийлердин актуалдуулугун көрсөтөт.

Руханий жана социалдык маселелердин бириктирилиши акындын поэзиясы руханий жана социалдык маселелерди айкалыштыруусу, окурмандарды терең ой жүгүртүүгө, рефлексияга жана өзгөрүүгө түрткү берет. Байсалова акындын стилистикалык өзгөчөлүктөрүн, символдор жана метафораларды колдонуусун, ошондой эле поэзиясынын эмоционалдык тереңдигин анализдейт. Акындын чыгармаларынын эмоционалдык контексти окурмандарда сезимдерди жаратууга жана

байланыш түзүүгө мүмкүнчүлүк берет. Методологиялык жактан негизделген изилдөөдө Байсалова философиялык поэзияны изилдөөдө ар кандай методологияларды, анын ичинде тексттик анализ, контекстуалдык изилдөө жана эмпирикалык ыкмаларды колдонот. Акындын чыгармаларынын коомдук мааниси жана алардын коомдогу руханий өсүшкө болгон таасири жөнүндө пикирлерди сунуштайт. Н. Байсалова өзү жүргүзгөн изилдөөлөрдү жана философиялык поэзиянын келечектеги мүмкүнчүлүктөрүн көрсөтөт. "Арстанбек Буйлаш уулунун философиялык поэзиясы" аттуу макаласы акындын чыгармачылыгынын уникалдуулугун, философиялык жана социалдык аспектилерин терең изилдеп, анын чыгармаларынын мазмунун жана маанисин аныктайт. Макала Буйлаш уулунун чыгармаларын жогоруда аталган аспектилер боюнча тереңдетип изилдөөгө түрткү берет.

Ал эми А. Токтосунованын "Кыргыз поэзиясында руханий жалгыздык: Арстанбек Буйлаш уулу мисалында" эмгегинде Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармаларындагы руханий жалгыздык темасынын философиялык жана социалдык маанисин талдайт, окурмандарга акындын чыгармачылыгын тереңирээк түшүнүүгө жардам берет [2]. Акындын чыгармаларында руханий жалгыздык жана экзистенциализм темалары терең анализденет. Э. Сатыбалдиевдун "Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармаларындагы социалдык контекст" деген изилдөөдө социалдык маселелердин акындын чыгармаларына тийгизген таасири жана алардын коомдук мааниси талданат [3].

Ал эми изилдөөчү А. Абдразаков "Кыргыз поэзиясынын философиялык аспектери: Арстанбек Буйлаш уулу" деген эмгегинде Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармачылыгындагы философиялык мотивдердин тереңдигин жана анын кыргыз поэзиясындагы ордун изилдейт [5]. Изилдөөнүн негизинде акындын чыгармаларындагы символизм, экзистенциализм жана руханий темалар талданат. Автор акындын жаратылыш, жалгыздык жана ой жүгүртүү концепцияларын чагылдыруудагы уникалдуулугун белгилейт. Мында Буйлаш уулунун поэзиясы кыргыз маданиятынын жана философиясынын өнүгүшүнө кандай таасир эткендиги боюнча ойлор жана мисалдар келтирилет. Г. Насырованын макаласы да акындын чыгармаларындагы философиялык аспектилерди терең түшүнүүгө жана кыргыз поэзиясынын мазмундук көп түрдүүлүгүнө жарык түшүрүүгө багытталган [6].

3. Философиялык мотивдер жана поэзиядагы символизм. Буйлаш уулунун чыгармаларында адамдын ички сезимдери, эмоциялары жана экзистенциалдык суроолору негизги темалар катары көрүнөт. Ал, негизинен, руханий жалгыздык, жашоонун мааниси жана адамдын жаратылыш менен болгон байланыштары жөнүндө терең ойлонууга түртөт.

Акындын чыгармалары аркылуу жаратылыштын кооздугу, анын тынчтыгы жана ошол эле учурда адамдын ички күрөшү көрүнөт. Бул аспект руханий жана физикалык дүйнө арасындагы байланыштарды изилдейт. Буйлаш уулунун чыгармаларында коомдогу адилетсиздик, теңсиздик жана социалдык маселелерге көңүл бурулат. Ал өзүнүн поэзиясында бул темаларды терең жана актуалдуу чагылдырган. Акын окурмандарга руханий өсүүнүн, өзүн-өзү таануунун жана социалдык адилеттүүлүктүн маанилүүлүгүн баса белгилейт. Бул темалар анын чыгармаларына коомдук катализатор катары функциясын берет. Буйлаш уулу өзүнүн поэзиясында символдор жана метафораларды кеңири колдонуудан тартынбайт, бул анын чыгармаларына тереңдик берет. Бул аспект акындын стилине өзгөчөлүк берип, анын чыгармачылыгынын уникалдуулугун күчөтөт. Чыгармачылыгында эмоционалдык элементтер басымдуу болуп, окурмандарга акындын ички дүйнөсүнө кирүүгө мүмкүнчүлүк берет. Эмоциялык чагылдыруу окурмандарды терең рефлексияга жетелейт.

Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармачылыгы терең философиялык жана социалдык маанилерди камтыйт, бул анын поэзиясынын актуалдуулугун жана

байлыгын көрсөтөт. Акындын чыгармалары заманбап коомдогу көйгөйлөргө жооп берүү менен катар, окурмандарды терең ой жүгүртүүгө жана руханий өсүүгө түрткү берет. Бул изилдөөлөрдө Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармаларынын философиялык мотивдери жана социалдык маанилери терең анализденет. Илимпоздордун эмгектери акындын чыгармачылыгындагы темалардын ар тараптуу изилденишине жана кыргыз поэзиясынын өнүгүшүнө чоң салым кошот.

Арстанбек Буйлаш уулу – кыргыз поэзиясынын классикасында өзгөчө орунду ээлеген, терең философиялык идеяларды жана социалдык проблемаларды чагылдырган таланттуу акын. Анын чыгармалары жаратылышты, адамдын ички сезимдерин жана коомдук рефлексияны чагылдырган поэтикалык тексттерден турат. Буйлаш уулунун поэзиясы реализм менен романтизмдин элементтерин бириктирип, кыргыз маданиятынын байлыгын, руханий баалуулуктарын жана коомдук маселелерин терең анализдейт.

Философиялык мотивдер Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармачылыгындагы экзистенциализм, натурализм жана гуманизм принциптерине негизделген. Анын поэзиясында төмөнкүлөр орун алат:

- Адамдын жан дүйнөсү. Акын өзүнүн чыгармаларында адамдын ички дүйнөсүнүн тереңдигин, руханий кайгыларын жана изденүүлөрүн чагылдырат. Адамдын жаратылыш менен, өзү жана коом менен болгон байланышын түшүнүүгө умтулат.

- Коомдук жана этикалык маселелер. Анын чыгармаларында социалдык адилеттик, мораль жана гуманизм темалары кеңири чагылдырылат. Буйлаш уулу коомдун социалдык маселелерине көңүл буруп, адилетсиздик, кедейчилик жана кайрымдуулук маселелерин терең талдайт.

- Көз караштын өзгөрүүсү. Философиялык поэзиясында акын дүйнөгө болгон көз караштын өзгөрүүсүн жана анын жаратылыш менен байланышын изилдейт. Бул мотивдер аркылуу адамзаттын жаратылышка болгон мамилесин, ошондой эле экологиялык көйгөйлөрдү тереңдетип, аларды социалдык контекстте карайт.

Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармалары кыргыз поэзиясында социалдык маанилердин тереңдиги жана актуалдуулугу менен айырмаланат. Менин пикирим боюнча, акындын поэзиясында социалдык темалардын чагылдырылышы, анын коомдук реалияларды терең түшүнүүсү жана чагылышы аркылуу байкалат.

Анын чыгармалары учурдагы коомдун көйгөйлөрүн, социалдык адилеттүүлүктү, салттуу баалуулуктарды жана адамдык мамилелердин маанилүүлүгүн чагылдырат. Арстанбек Буйлаш уулу акын катары өзүнүн поэзиясында коомдогу адилетсиздикти, моралдык ченемдерди жана адамдардын бири-бирине болгон мамилелерин талдап, окурмандарды ой жүгүртүүгө жана аракет кылууга үндөйт.

Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармаларынан конкреттүү мисалдарды төмөндөгүдөй берүүгө болот. "Көл жээгинде" поэмасында автор жаратылыштын кооздугун жана адамдын ички дүйнөсү менен байланышкан руханий жалгыздыкты сүрөттөйт. Көлдүн тынчтыгы жана анын жашоосундагы мааниси аркылуу окурманга терең ойлонууга жана жаратылыш менен гармония табууга түрткү берет.

"Жалгыздык" ырында Арстанбек жаратылышка болгон сүйүүсүн жана жалгыздыкты чагылдырат. Ырдын негизги темасы – жалгыздыкта адамдын өзүн-өзү таанып билүү процесси. Автордун айтымында, жалгыздык өзүнүн ички дүйнөсүнө жана жаратылышка рефлексия кылууга мүмкүнчүлүк берет.

"Көңүл" поэмасында адамдын руханий абалы, алсыздыгы жана экзистенциалдык көйгөйлөрүн чагылдырат. Автор ыйык сезимдер жана жаратылыштын күчтөрү жөнүндө ой жүгүртүп, окурмандарды өз ойлорун жана эмоцияларын изилдөөгө чакырат.

"Төрт сезим" ырында Арстанбек адамдын сезимдеринин ар кандай аспектилерин (жашоонун, сүйүүнүн, жалгыздык) жаратылыш менен байланышта анализдеп, окурмандарга өздөрүнүн эмоцияларын тереңирээк түшүнүүгө жардам берет. Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармаларында элдик философиянын элементтери кеңири чагылдырылган. Мисал катары анын "Төрт сезим" ырын келтирсе болот. Бул ырдагы элдик философиянын элементтери:

- ырда автор адамдын сезимдери (сүйүү, кайгы, кубаныч, жалгыздык) аркылуу коомдун турмушуна жана адамдын руханий абалына тынчтык, адилеттүүлүк, жана гармония табууга чакырган элементтерди камтыйт;

- табияттын кооздугу жана анын адамдын сезимдери менен байланышы белгилүү. Арстанбек жаратылышты символ катары пайдаланып, анын элементтери (тоо, суу, жел) аркылуу адамдын ички абалынын жогорулашы жана руханий өсүшү тууралуу ойлорду билдирет;

- ырдын кайсы бир жеринде элдик философияга тиешелүү социалдык адилеттүүлүк, бири-бирине болгон сүйүү жана адамдын жоопкерчилиги тууралуу ойлор чагылдырылат. Арстанбектин чыгармалары коомдогу адилетсиздик жана моралдык маселелерди да кароо менен, адамдарды акылмандыкка жана адилеттүүлүккө чакырат;

- Арстанбек элдик философиянын негизги принциптерин (жашоонун мааниси, адамдын ички дүйнөсү, экзистенциалдык суроолор) пайдаланып, окурмандарды терең рефлексияга жана коомдук маселелерге көңүл бурууга үндөйт.

Арстанбек Буйлаш уулунун "Төрт сезим" ырында элдик философиянын аспектилери көргөзүлгөн. Бул мисал анын чыгармачылыгындагы социалдык жана философиялык элементтердин тереңдигин жана алардын коомдогу маанилүүлүгүн ачык көрсөтөт. Элдик философиянын элементтери, социалдык адилеттүүлүк жана адам укуктары темалары чагылдырылган. Автор коомдун көйгөйлөрүн, анын маанилүүлүгүн жана жеке адамдын жоопкерчилигин изилдейт. Бул мисалдар Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармаларындагы социалдык маанилер жана философиялык мотивдерди ачык көрсөтөт, ал аркылуу окурман адамдын ички дүйнөсү, жаратылыш, жалгыздык жана экзистенциалдык маселелер жөнүндө терең ойлонууга мүмкүнчүлүк алат.

Ошондой эле анын чыгармачылыгы жаш муундарда патриоттук, руханий жана социалдык маанилерди кабыл алууга жана өнүктүрүүгө түрткү берет. Анын поэзиясындагы социалдык маанилер коомдук рухту жогорулатууга, инсандык, гуманитардык баалуулуктарды калыбына келтирүүгө жана кыргыз элинин тарыхый тажрыйбасын изилдөөгө багытталган. Ушул себептен Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармаларындагы социалдык маанилер бүгүнкү күндө да актуалдуу жана коомубуздун руханий, социалдык абалын ондоого жардам берет. Анын поэзиясы аркылуу биз өзүбүздүн ички дүйнөбүздү, моралдык милдеттерибизди жана коомго болгон жоопкерчилигибизди кайрадан карап чыгууга жана терең ой жүгүртүүгө мүмкүнчүлүк алабыз. Буйлаш уулунун чыгармаларында кыргыз коомунун руханий жана социалдык жашоосу чагылдырылган.

Социалдык маанилер:

- Кыргыз элинин салттары: анын чыгармаларында кыргыз элинин салттары, маданияты жана баалуулуктары чоң орун алат. Буйлаш уулу кыргыз маданиятынын мурастарын сактоо жана өнүктүрүү боюнча ойлорду билдирет.

- Жаштардын ролу: Буйлаш уулу жаштардын коомдогу орду жана алардын жоопкерчиликтери тууралуу ойлорун билдирет. Жаштардын өнүгүшү, алардын билим алууга жана өзүнө ишенүүгө болгон кызыгуусу негизги темалардын бири болуп саналат.

- Коомдук көйгөйлөр: акын коомдогу актуалдуу маселелерди, мисалы, социалдык теңсиздикти, экономикалык кыйынчылыктарды жана руханий кризисти терең анализдейт. Анын поэзиясы жалпы эле кыргыз коомунун өнүгүүсүнө жана адилеттүүлүктүн принциптерин чындоого түрткү берет.

3. Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармаларынын социалдык маанилери жана философиялык мотивдери

Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармаларынын социалдык маанилери жана философиялык мотивдери кыргыз поэзиясында өзгөчө актуалдуулукка ээ. Анын поэзиясы учурдагы коомдук маселелерди терең анализдөө жолу менен адилеттүүлүк, адам укуктары жана руханий байланыштар сыяктуу темаларды чагылдырат. Бул чыгармалар окурмандарды ойлонууга, моралдык принциптерди жана коомдогу адилетсиздиктерди кайрадан кароого түртөт. Философиялык мотивдер, адамдын экзистенциалдык абалдары жана руханий жалгыздыгы аркылуу акын жашоого болгон көз карашын тереңдетет. Анын чыгармачылыгы жаш муундарды патриоттуулукка жана социалдык адилеттүүлүккө үндөйт. Арстанбек Буйлаш уулунун поэзиясы кыргыз элинин тарыхый жана руханий баалуулуктарын сактап, коомдук рухту жогорулатып, калкты бирдикте аракет кылууга чакырат. Бул Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармаларынын коомдук жашоодо аткарган маанилүү ролун жана кыргыз поэзиясындагы ордун аныктайт.

Ушул натыйжалар Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармаларынын социалдык маанилеринин жана философиялык мотивдеринин актуалдуулугун көрсөтөт, ошондой эле алардын кыргыз поэзиясындагы ордун жана коомдук жашоодо аткарган ролун аныктайт.

Акындын чыгармаларындагы социалдык маанилер жана философиялык мотивдерди изилдөөдөн алынган негизги натыйжалар төмөнкүлөрдү камтыйт:

1. Социалдык актуалдуулук: Арстанбек Буйлаш уулунун поэзиясы учурдагы кыргыз коомундагы социалдык маселелерди чагылдырууда өзгөчө актуалдуу. Ал чыгармаларында адилеттүүлүк, адам укуктары, руханий байланыштар жана коомдук көйгөйлөрдүн терең талдоо жолу менен окурмандарды ойлонууга чакырат.

2. Философиялык чыгармачылык: поэзиясындагы философиялык мотивдер, адамдын экзистенциалдык абалдары жана руханий жалгыздыгы аркылуу акын дүйнөгө жана жашоого болгон көз карашын тереңдетип, окурмандарга жаңы түшүнүктөрдү сунуштайт.

3. Моралдык угут: анын чыгармаларындагы социалдык темалар коомдогу адилетсиздикке, моралдык принциптерге жана адамдардын бири-бирине болгон мамилелерине болгон жоопкерчиликти арттырат. Поэзиясы жаш муундарды патриоттуулукка жана социалдык адилеттүүлүккө үндөйт. Арстанбек Буйлаш уулунун поэзиясы кыргыз элинин тарыхый жана руханий баалуулуктарын сактап, коомдук рухту жогорулатып, кыргыз калкын бирдикте аракет кылууга чакырат.

4. Руханий өсүш: акын социалдык маанилерди чагылдыруусу аркылуу окурмандарды өздөрүнүн ички дүйнөсүн, моралдык милдеттерин жана коомго болгон жоопкерчилигин кайра карап чыгууга жана терең ой жүгүртүүгө түрткү берет.

Мындан улам, Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармаларынын социалдык маанилеринин жана философиялык мотивдеринин актуалдуулугу көрсөтүлөт, ошондой эле алардын кыргыз поэзиясындагы орду жана коомдук жашоодо аткарган ролу аныкталат.

Жыйынтыктоо. Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармачылыгы кыргыз поэзиясында өзгөчө орунду ээлейт. Ал философиялык терең ойлонуу, руханий жалгыздык жана жаратылыш менен болгон байланыш темаларын чагылдыруу аркылуу коомдун руханий абалын түшүнүүгө жана тереңдетүүгө мүмкүндүк берет. Менин көз

карашымча, акындын поэзиясындагы руханий жалгыздык концепциясы адамдардын ички дүйнөсүн жана экзистенциалдык суроолорду изилдөөгө түрткү берет. Жаратылыш менен болгон байланышы аркылуу адамдын жалгыздыгы гана эмес, ошондой эле ал жаратылышка, коомго жана өзүнүн ички абалына болгон көз карашын да кеңейтет.

Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармаларында чагылдырылган философиялык мотивдер коомдук маселелерди, руханий изденүүлөрдү жана инсандык өсүүнү карап чыгуу аркылуу кыргыз поэзиясынын байлыгын жана көп кырдуулугун көрсөтөт. Бул аспектилер бүгүнкү күндө да актуалдуу болуп саналат, анткени биз замандашуу, технологиянын өнүгүшү жана социалдык көйгөйлөрдүн өсүшү менен байланышкан терең ойлонууга муктажбыз. Ошентип, Арстанбек Буйлаш уулунун поэзиясы окурмандарга терең рефлексияга чакырат жана өз ара байланыштарды изилдөөгө жардам берет. Анын чыгармалары аркылуу биз руханий жалгыздыкты, жаратылыштын кооздугун жана адамдын ички абалын терең түшүнүүгө мүмкүнчүлүк алабыз.

Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармалары бүгүнкү күндө да актуалдуу. Алар коомдук көйгөйлөрдү чагылдыруу менен гана чектелбестен, ошондой эле, адамдын руханий өсүшүнө жана инсандык өнүгүүсүнө да көмөктөшөт. Анын философиялык мотивдери жана социалдык маанилери адамдардын жашоосундагы терең маңыздарды түшүнүүгө түрткү берет, бул болсо замандын талаптарына жооп берген философиялык поэзиянын маанилүүлүгүн айгинелейт.

Адабияттар:

1. Байсалова, Н. Арстанбек Буйлаш уулунун философиялык поэзиясы [Текст] / Н. Байсалова. Китепте: Кыргыз адабиятынын мурастары. - Бишкек, 2020.
2. Токтосунова, А. Кыргыз поэзиясында руханий жалгыздык: Арстанбек Буйлаш уулу мисалында [Текст] / А. Токтосунова // Адабият таануу. - 2019.
3. Сатыбалдыев, Э. Арстанбек Буйлаш уулунун чыгармаларындагы социалдык контекст [Текст] / Э. Сатыбалдиев // Кыргызстандагы адабият жана коом. - 2021.
4. Абдразаков, А. Кыргыз поэзиясынын философиялык аспекти: Арстанбек Буйлаш уулу [Текст] / А. Абдразаков // Философия жана адабият. - 2018.
5. Насирова, Г. Жаштардын социалдык ролу: Арстанбек Буйлаш уулунун көз караштары [Текст] / Г. Насирова // Социалдык илимдер. - 2022.